

LITERATURA INFANTIL I JUVENIL

Els protagonistes

ANDREU SOTORRA

www.andreusotorra.com

Teresa Colomer (ed.), *La literatura infantil i juvenil catalana: un segle de canvis*. Amb articles de M. Baró, R. Bassa, M. Correig, A. Díaz-Plaja, T. Duran, A. Gasol, M. González, G. Janer, E. Larreula, G. Lluch, T. Mañà, A. Mendoza, À. Ollé, R.M. Postigo, M. Prats, C. Valriu i N. Vilà. Institut de Ciències de l'Educació de la UAB. Barcelona, 2002.

Teresa Colomer (dir.), *Siete llaves para valorar las historias infantiles*. Amb la col·laboració de C. Silva-Díaz, V. Arellano, L.M. Cencerrado, T. Corchete, A. Díaz-Plaja, X.P. Docampo, A. Garralón, J.R. Gómez, G. Lluch, R. López, R. Muñoz, R. Pacho, M. Pata, M. Sánchez-Tabernero, A. Ventura. Fundació Germán Sánchez Rui Pérez. Barcelona, 2002.

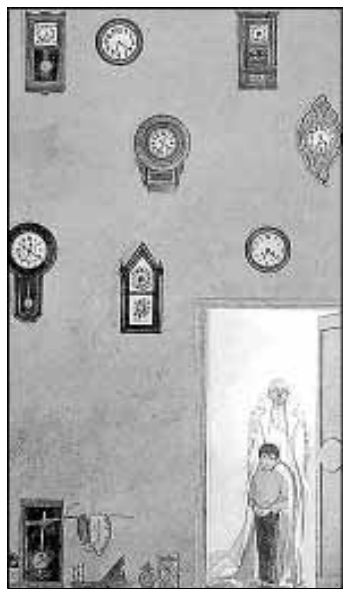
Fer una parada en el camí no només és bo per reposar, sinó que permet observar el que t'envolta. La creació literària que ha passat a engrosir l'àmbit de la literatura infantil i juvenil catalana ha sobrepassat qualsevol possibilitat de ser estudiada amb temps i amb capacitat d'arribar a tot arreu. Vull dir, a tots els autors, a totes les publicacions, a totes les editorials i a tots els àmbits lingüístics. És materialment impossible. Els mitjans de comunicació, a qui es reclama tan sovint i amb raó que dediquin espai a aquest àmbit literari, tampoc no en tindrien prou ni amb un suplement setmanal monogràfic. El problema, doncs, és més profund i no es pot reduir simplement a assignar els missatgers. Cal assignar directament els protagonistes. I els protagonistes són bàsicament els autors i els editors.

Aquest és un camí que s'ha fet sense mirar enrere, a passa llarga i amb el desig només de tocar el cim. Aquesta cursa sense control va començar als anys noranta i no s'ha aturat en els últims deu anys, ben al contrari, ha crescut incontrolladament, malgrat que els caminants hagin suat de valent per l'esforç de la caminada. Però una suada tan considerable bé val una asseguda amb la mà fent de parasol i observar el que s'ha deixat estès a la plana.

Hi ha hagut alguns intents de fer aquesta mirada. Ara, però, coincideixen en el temps dos volums que estudien la literatura infantil i juvenil des de diferents angles. Tots dos, casualment, compten amb la direcció de la professora Teresa Colomer i reuneixen una sèrie d'articles d'especialistes que posen les bases d'allò que potser s'ha escoltat molt en cercles

professionals i reduïts, però poc en cercles generalitzats. Amb aquests dos volums, bibliotecaris, mestres, pares, lectors i xafarders es poden afegir a la mirada de reflexió.

No sabria quin dels dos llibres recomanar més. Perquè en el fons es complementen. *La literatura infantil i juvenil catalana: un segle de canvis* permet donar una mirada genèrica a l'edició de llibres per a infants i joves des del 1904, data que es considera la fita inicial, fins a tocar dels nostres dies. La primera part ofereix l'evolució històrica agafada des del traspàs del folklore als infants i a la literatura d'autor. Una segona part analitza els quatre fenòmens que

Imatge de 'Siete llaves para...'

es consideren més significatius de la societat del segle XX: l'escolarització de la societat, l'accés a la informació i el consum, l'increment de les interrelacions culturals, el desenvolupament dels mitjans de comunicació i les noves tecnologies i la presència social del llibre infantil i juvenil.

En canvi, el segon, *Siete para valorar las historias infantiles*, és un manual que es fa útil també per als mateixos sectors de lectors generalitzats dels quals parlava abans. En aquest cas, s'explica la diferència entre veure i llegir, la importància de les imatges, com s'organitza una narració, apreciar el gruix de les paraules i de les imatges, com es presenta un personatge, com s'amplia l'experiència del món propi, com es manlleva les diverses tradicions literàries. Em fa la sensació que el llibre vol formar també la crítica literària. I això només es pot aplaudir, de cara a la imminent nova generació de crítics que aquest àmbit donarà irremediament si vol sobreviure i ser conegut. Només cal vetllar que no tothom hagi de passar pel mateix sedàs i que la llibertat, la impressió espontània i el bon gust no quedin minvats per l'excés d'acadèmia, altrament indispensable.

Anna Tortajada, *Nahid, la meva germana afganesa*. Fotografia portada de Pere Formiguera. Col·lecció *Antaviana Jove*. Editorial Barcanova. Barcelona, 2002. A partir de 14 anys.

Laurie Halse Anderson, *Parla!* Traducció de Josep Sampere. Col·lecció *Gran Angular Alerta Roja*. Editorial Cruïlla. Barcelona, 2002. A partir de 14 anys.

Núria Roca, *Sóc una adolescent!* Il·lustracions de Meritxell Ribas. Editorial Molino. Barcelona, 2002. A partir d'11 anys.

Tot i que el règim dels tablibans ha entrat en reserva fulminant arran de la intervenció internacional, la novel·la d'aquesta autora no perd actualitat, ni els fets que s'hi relaten sobre les dones de l'Afganistan i el seu entorn. Anna Tortajada havia viatjat a l'Afganistan i ja havia publicat també la novel·la *El crit silencià* a la mateixa editorial.

Des del primer dia d'institut la Melinda se sent completament marginada: no pertany a cap grup i, a més, tothom la deixa de banda perquè durant l'estiu va trucar a la policia i va engagar en orris una festa d'estudiants d'últim curs. La Melinda està deprimida i no vol parlar. Aquest silenci se li clava molt endins, com el que va passar en aquella festa.

Llibre d'autoajuda sense maquillatges. La cara s'omple de grans, surten pèls a les cames, el cos es comença a inflar... L'adolescència està plena de canvis, tant en el cos com en la manera de pensar. I això crea molts dubtes. El llibre és una guia tant per a joves com per a adults que estan en contacte amb adolescents. El seu avantatge és no dir res de nou. Simplement constatar-ho i ordenar-ho.

Una sèrie d'il·lustracions entrelligades de 'Total Hero'

Transformisme superheroic

JOSEP GÁLVEZ

CÒMIC

Pérez Navarro i Sempere, *Total Hero*. Dolmen Edicions. Barcelona, 2002.

Aquest àlbum recull una sèrie d'històries d'una pàgina fetes per Francisco Pérez Navarro i Sempere, parella creativa consolidada en el desaparegut suplement infantil del diari *Abc*.

L'argument medul·lar de *Total Hero* desenvolupa la clàssica confrontació entre la fantasia i la realitat en el món infantil, entre el desig de viure al bell mig de les recreacions de la ficció i les restriccions que imposa el procés de socialització cultural de la vida quotidiana. Tot i que en aquesta ocasió la imaginació es plasma en la capacitat de Lucas, el petit protagonista, de recrear en la seva petita figura les múltiples personalitats de l'expansiu univers dels su-

perherois; mentre que el contrast desmitificador opera des de la normalitat de l'ordre familiar. Així sorgeixen una sèrie de confrontacions domèstiques contínues que són conduïdes pels guions de Pérez Navarro cap al gag, més o menys enginyós, que sentència cadascuna d'aquestes batalles.

TRACTAMENT REFERENCIAL

El tractament referencial és un dels components clau de les històries, ja que és el mitjà pel qual s'estableix la complicitat amb el públic més jove i, a més a més, el que aporta una relació directa amb la capacitat evasiva de la ficció. El transformisme de Lucas, com el de Mortadelo, té la capacitat de transgredir els límits físics de la representació i afirmar la potencialitat de la imaginació.